

s ním a s úlevou si oddychli, když se tento mohutný démon položil plnou váhou na věci a zadržel vzlet světa. František Josef I. zamřížkoval svět do rubrik, seřídil jeho běh pomocí výnosů, zasadil jej do hranic úředního jednání a zabezpečil před vykolejením do nepředvídatelná, dobrodružná a nevypočitatelná.

František Josef I. nebyl nepřítelem důstojné a bohabojné radosti. To on si vymyslel v své jistém způsobem prozíravé dobrotě c. k. loterii pro lid, egyptské snáře, obrázkové kalendáře a c. k. trafiky. Sjednotil nebeskou službu, oděl ji do symbolických modrých uniforem a vypustil na svět personál andělských zástupců, rozdělený na hodnostní stupně a třídy, v podobě listonošů, průvodčích a financů. I ten nejposlednější z těchto nebeských poselů měl ještě ve tváři od Tvůrce vypůjčený odlesk odvěké moudrosti a žoviální úsměv laskavosti, zarámovaný licousy, dokonce i když jeho nohy po vydatných pozemských poutích páchly potem.

Ale jestlipak někdo někdy slyšel o zmařeném spiknutí u samého podnoží trunu, o velké palácové revoluci, v zárodku zardoušené, hned na začátku slavné vlády Všemocného? Trůny vadnou, nejsou-li zalévány krví, jejich životnost vzrůstá nahromaděnou křivdou, popřením života, toho věčně jiného, co bylo trůnem odstrčeno a odmítnuto. Odhalujeme tu věci tajné a zakázané, dotýkáme se státních tajemství, tisíckrát uzamčených a zapečetěných tisícerou pečeti mlčenlivosti. Demiurg měl mladšího bratra, zcela jiného ducha a jiných idejí. Kdo ho nemá v té či oné formě, koho neprovází jako stín, jako protiklad, jako partner věčného dialogu? Podle jedné verze to byl jen bratranec, podle druhé se vůbec

nenarodil. Byl pouze vyvozen z obav, z demiurgových blouznění, pronášených ze sna. Možná že jej ledajak zfalšoval, že za něho ledakoho podstrčil, jen aby symbolicky sehrál toto drama, aby ještě jednou, už po bůhvíkolikáté, opakoval s ceremoniemi a obřady ten předústavní a osudný akt, který nemohl vyčerpat v tisícerém opakování. Ten podmíněčně narozený, profesionálně ve své roli ukřivděný a nešťastný protagonista nesl jméno arciknížete Maxmiliána. Už pouhé jméno, vysloveno šepem, obnovuje v našich žilách krev, činí ji jasnější a červenější, kvapněji pulsující tou zářivou barvou nadšení, poštovního pečeti vosku a červené tužky, již jsou psány šťastné telegramy odkudsi z dálky. Maxmilián měl růžové tváře a jasné azurové oči, všecka srdce k němu utíkala, vlastovky, štěbetající radostí, mu křížily cestu, a vždy znovu a znovu jej zajímaly do chvějivých uvozovek – šťastný citát, rozštěbetaný a psaný sváteční kurzívou. Sám demiurg jej potají miloval, třebaže uvažoval o jeho zkáze. Jmenoval ho nejprve velitelem levantinské eskadry v naději, že se zaplete do námořních dobrodružství na jižních mořích a bídne utone. Zakrátko však uzavřel tajnou úmluvu s Napoleonem III., který ho úkladně zatáhl do mexického dobrodružství. Všecko bylo předem smlouveno. Mladík plný fantazie a nadšení, zvábený nadějí vytvořit nad Pacifikem nový, šťastnější svět, vzdal se všech práv na korunu i dědictví Habsburků. Na francouzské válečné lodi „Le Cid“ vyjel přímo do pasti, jež na něho byla uchystána. Akta toho tajného spiknutí nespátřila nikdy denní světlo.

Tak se rozptýlila poslední naděje nespokojenců. Po jeho tragické